

Oponentský posudek diplomové práce

předložené ve Fonetickém ústavu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy

Autorka:

Petra Slížková

Název práce:

Implementace fonetických poznatků do výuky cizích jazyků na ZŠ

Rok odevzdání: 2022

Bc. Petra Slížková na s. 27 diplomové práce výstižně uvádí, co je jejím záměrem: Záměrem této práce je [...] vytvořit konkrétní teoretický koncept, jak inovovat jazykovou výuku, a to specificky výuku druhého cizího jazyka na českých základních školách s rozšířenou výukou jazyků.

Formulaci z abstraktu (s. 4) Záměrem této diplomové práce je inovovat výuku cizích jazyků na českých základních školách. by čtenář mohl ještě považovat za nešťastně zkratkovitou. Je však poněkud s podivem, že obdobná formulace se objevuje jako první věta závěru (s. 50): Tato diplomová práce vznikla s ambiciózním záměrem inovovat výuku cizích jazyků na českých základních školách, a to v souladu s evropskými vizemi. Souhlasím s autorkou, že takovýto záměr je ambiciózní a ptám se, zda se podařil.

Snahu o aplikaci výsledků výzkumu do školské praxe týkající se osvojování cizího jazyka považuji za užitečnou.

Základními východisky, které si autorka zvolila, jsou poznatky z osvojování mateřského jazyka, jež by bylo možno uplatnit i při osvojování cizího jazyka (kap. 3.1), a přístup CLIL (Content and language integrated learning). Autorkou navržená metoda je postavena na ideji, že rozšíření inputu cílového jazyka významně pomůže s jeho následným osvojováním. (s. 14) Její návrh zohledňuje parametry českého vzdělávacího systému a prostředí české základní školy; je chvályhodné, že autorka nepřistupuje ke zpracování svého návrhu z pozice čistě akademické.

Kapitolu 3.1, v níž autorka uvádí základní principy osvojování si mateřského jazyka, které by bylo možné aplikovat i na výuku cizího jazyka či je při výuce zohlednit, považuji za vyváženě zpracovanou.

Naopak u kap. 3.2, která se věnuje přístupu CLIL, mi na začátku chybí nějaké pevnější ukotvení; autorka jako kdyby počítala s tím, že jsou čtenáři s metodou

seznámeni, či spoléhala na to, že si základní princip metody odvodí z anglického názvu či střípků v předchozích kapitolách.

Na diplomovém semináři, na kterém autorka představovala pracovní části své práce, byl vznesen potenciální dotaz ředitele školy na konkrétní zkušenosti, na údaje, které by ukazovaly, že přístup CLIL je efektivnější než klasicky vedená výuka. V kap. 3.2.2 sice autorka uvádí některé příklady využití přístupu CLIL (adaptační programy pro imigranty, dvojjazyčná výuka v Kanadě), nicméně spíše v obecném duchu bez konkrétních údajů o jeho efektivitě. Přitom takovéto údaje k dispozici jsou, lze je nalézt např. ve studii autorky Christiane Dalton-Pufferové (Dalton-Puffer, 2011) a publikacích, které komentuje a na které odkazuje.

V kap. 3.2.3 *Výhody a nevýhody* (roz. přístupu CLIL) není uveden žádný odkaz na prameny, přitom jsou v textu skutečnosti, jež by si podle mého názoru odkaz zasloužily (nejedná se, pokud se nemýlím, o vlastní myšlenky autorky ani např. o obecně přijímaná fakta; např. poslední odstavec, s. 18).

Některé části kap. 3.2.4 *CLIL v českých základních školách* považuji za problematické a název za poněkud zavádějící.

V kap. se objevuje nemístné zobecňování (s. 18), které může čtenáře uvést v omyl. Na setkáních s představiteli základních škol jsem si ověřila, že metoda CLIL je i v České republice široce známá. Ačkoli jsem to nepředpokládala, všichni ředitelé s metodou byli obeznámeni. (slovosled!) Autorka se však setkala pouze se třemi řediteli škol (vycházím z informace ze s. 44).

Z textu dále není zřejmé, zda se tato metoda CLIL na českých školách aktivně uplatňuje, nebo zda se pohybujeme jen v rovině metodických dokumentů ministerstva školství. Viz také s. 9: ... z prověřené metody Content and Language Integrated Training, neboli CLIL, se kterou jsou čeští pedagogové dobře obeznámeni z metodologických seminářů pořádaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT).

K nejasnostem přispívá i např. věta: Jde zároveň o metodu, která se ve výuce aktivně využívá téměř dvacet let a v zahraničí je dobře zavedená. (s. 18) Není úplně zřejmé, zda se mluví o využití v českém prostředí, nebo v zahraničí.

To, co v této kapitole postrádám, je právě nějaká konkretizace či srovnání s českou praxí, např. s výukou na dvojjazyčných gymnáziích.

Formulace na s. 18 a 19 vnáší poněkud nejasno do toho, co vlastně bylo plánovaným východiskem autorky, zda vyjít z nejčastěji používaných metod (s. 18, 2. odst. kap. 3.2.4), nebo z metody CLIL (s. 19, poslední odst. téže kap.).

Další kap. (3.3) se týká cílové skupiny. Autorka zvolila základní školy a v rámci nich základní školy s rozšířenou výukou jazyků. Tuto volbu náležitě zdůvodňuje, stejně jako to, proč pro aplikaci vybrala druhý cizí jazyk. Nadměrný prostor je však podle mého názoru věnován otázce spádovosti škol (s. 21–22).

Ohled na reálnou možnost zavedení nové metody do praxe dokazují, slovy autorky, ideové pilíře (s. 27 a dál). V textu se objevuje jistá nekonzistence: kap. 4 rozebírá čtyři pilíře, následující kap. 5 hovoří o "všech třech" (s. 30).

Kap. 5 (od s. 30) je věnována představení vlastní metody, kterou autorka nazvala Prime Language Acquisition – PrimeLA. Rozšíření vstupu cizího jazyka před jeho samostatným zařazením v kurikulu školní docházky se děje prostřednictvím předmětů výchov (výtvarné, tělesné, hudební a dramatické).

Metodu autorka demonstruje na modelové fakultní základní škole Drtinova, Praha 5. Uvítala bych informaci, zda byla autorka v kontaktu s někým z vedení školy, nebo zda materiály, se kterými pracovala, získala např. jen z webových stránek školy.

Prezentaci nové metody považuji za velmi zdařilou. Autorka postupuje od školního vzdělávacího programu (témat a okruhů) k jednotlivým předmětům, diskutuje ročník zařazení, ale také organizační záležitosti apod. Vodítkem jsou často poznatky z osvojování si mateřského jazyka, tak jak autorka avizovala na začátku práce.

Co však považuji za poněkud nefér, vůči čtenáři i vůči zúčastněným osobám, je, že až po představení metody PrimeLA (v kap. 5) se dozvíme o existenci připomínkového řízení a o tom, že relevantní připomínky již byly do metody zapracovány (naplno v kap. 6). Z hlediska struktury diplomové práce by bylo nanejvýš vhodné, aby po teoretickém zázemí následovalo představení metodologického postupu a teprve poté prezentace vlastního výstupu, tj. metody PrimeLA.

Zmiňovaného výběrového řízení se zúčastnilo pět osob, mezi nimi tři ředitelé základních škol. Chybí informace o výběru těchto ředitelů. Byli osloveni jen právě tito tři? Na základě kterých kritérií? Nebo bylo osloveno více ředitelů a tito reagovali?

Na diplomovém semináři autorka ukazovala pracovní verzi ppt prezentace určenou pro setkání s řediteli. Očekávala jsem, že konečná verze této prezentace bude v příloze práce. Uvažovala autorka o jejím zařazení do DP?

Po shrnutí rozhovorů s řediteli následuje stručný závěr.

Text práce má místy spíše esejistický charakter, za nevhodné až rušivé považuji hovořit o třech základních východiscích jako o ingrediencích (s. 12 a dále, včetně názvů podkapitol).

Několikrát se v textu objeví podle mého názoru méně formální obraty či lexikum: hlavním tahounem změn (s. 9), připravené okruhy se točily kolem následujících témat (s. 46), kantor s. 43.

Na s. 14 v 1. odst. nahoře se opakuje poměrně dlouhá informace.

Práce neobsahuje mnoho překlepů a typografických nedostatků (na dvou místech (s. 8) se vyskytuje spojení *Evropská unie* chybně s velkým písmenem *Evropská Unie*, jinde správně s malým).

K obhajobě: Kromě dotazů či připomínek vznesených průběžně prosím o zodpovězení následujících dotazů.

1. Co je míněno řečovou podobou jazyka (s. 9)? Navrhněte prosím vhodnější formulaci. Prostřednictvím těchto inovací se metoda snaží usnadnit žactvu osvojování druhého cizího jazyka, především pak jeho řečové podoby.

2. Na s. 18 hovoříte o záměru vyjít z nejčastěji používaných metod výuky cizích jazyků, předpokládaným zdrojem měly být statistiky v materiálech ČSI, ČSÚ, MŠMT. Neuvažovala jste o sestavení vlastního dotazníku k používaným metodám a provedení dílčí sondy? Jak byste sama výukové metody kategorizovala, aby vyhovovaly Vašemu záměru? (na rozdíl od deklarované nevyhovující kategorizace metod ve zprávě ČSI (s. 19)).

3. Na s. 43 navrhuje pilotáž metody na prázdninových akcích pro děti. Vzhledem k tomu, že se jedná o krátkodobé akce, nelze vyzkoušet metodu Prime LA, která počítá s efektem v dlouhodobém horizontu, jako celek, jde vlastně o pilotáž přístupu CLIL. Rozumím tomu správně? Pokud ano, domnívám se, že se již v praxi uplatňuje, ačkoli třeba ne v masovém měřítku. Např.: <https://hura-ven.cz/clanky/chameleonart/> (odkaz platný k 31. 8. 2022).

Konstatuji, že diplomová práce Bc. Petry Slížkové splňuje všechny potřebné náležitosti. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře.

Praha 31. 8. 2022

PhDr. Jitka Veroňková, Ph.D.
Fonetický ústav FF UK

Cit. studie:

Dalton-Puffer, Christiane (2011). Content-and-Language Integrated Learning: From Practice to Principles? *Annual Review of Applied Linguistics*, **31**, 182–204. doi: 10.1017/S0267190511000092